

TELEVİZYON İLE DOĞRUDAN EĞİTİM

Özetleyerek çeviren:
Dr. Aysel AZİZ

Televizyonun bulunuşundan, kamu yararına sunuluşundan bu yana geçen 30 yılı aşkın bir süreden beri çeşitli ülkeler televizyonun haber, eğlence, tanıtı gibi işlevleri yanında eğitim ve kültür işlevlerini de yerini getirmeye çalışmaktadırlar. Her televizyon örgütü, içinde bulunduğu toplumun gereksinmelerini karşılayacak, onlara yanıt verecek eğitsel yayınlar hazırlayıp, sunmayı planlamakta ve uygulamaktadır. Toplamların değışen koşulları ise, eğitsel yayın tür ve biçimlerini belirlemekte; kimi toplumlarda, eğitim eksikliklerini giderici temel eğitim yayınları yapılırken, kimi toplumlarda daha ileri bir eğitim zenginleştirici ya da bir meslek, uğraşı öğretici nitelikteki eğitsel yayınlar yer almaktadır.

Televizyonun görüntüsel özelliğinden doğan etkili eğitim yapma olanağı, kimi ülkeleri, projeli eğitsel yapmaya yöneltmiştir. Bugüne dek başarı ile yapılmış projeli eğitsel yayınlar ise, bu konuda eğitim yapmayı planlayan diğer ülke teleyon örgütlerine örnek olarak alınmakta, kendi toplum gereksinmelerine uyacak değışikliklerle uygulamalar yapılmaktadır. 10 yıla yakın bir süreden beri televizyon yayınları olan Ülkemizde ise şimdiye dek başarı ile uygulanmış projeli eğitsel yayınlar yapılmamış, yapılamamıştır. Aşağıda özetlenmeye çalışılan yazı, 1966 yılında Roma'da Avrupa Konseyi'nin Kültürel İşbirliği çerçevesinde (Radiotelevisione İtallana R.A.I.) tarafından eğitsel televizyon konusunda yapılan toplantıda sunulan raporlardan derlenmiştir.

TELESCOUOLA (İtalya - RAI)

İtalyan radyo ve televizyon kurumu olan R.A.I. tarafından uygulanan ve "Telescuola" adı ile anılan bu eğitsel yayın projesinde amaç, normal okul eğitim programına yardımcı olarak okul, bina ve

(*) "Direct Teaching by Television", European Council For Cultural Co-operation Education in Europe", Strasbourg, 1967.

öğretmen eksikliğini giderici ve iyileştirici eğitsel yayın yapmaktır. Telescuola projesinin yapılmasına karar verildiğinde şu iki ana amaç göz önüne alınmıştır.

i. Kırsal yerleşim bölgelerinde oturma ve orta öğretim olanağı bulamamış ya da bu öğrenimi tamamlayamamış çocuklara düşük düzeyde bir orta öğrenim vermek,

ii. Okuma-yazma yeteneğinden yoksun yetişkin kitleye, televizyonun görüntüsel çekiciliğinden yararlanılarak okuma-yazma öğretmek.

İki amaçlı ve oldukça geniş kapsamlı böyle bir eğitsel projenin uygulanması, kuşkusuz başta iyi bir örgütlenme ile paraya gereksinme göstermekte idi. Her iki amacın gerçekleşmesi, birbirinden farklı, ayrışık (hetorejen) bir kitlenin iyi örgütlenmesi, televizyon başına çekilmesi ile olanaklı olacağından, öncelikle bu işin planlanması yapılmıştır. Bunun için yardımcı öğretmenler bulunarak farklı izleyici grupları, izleyici merkezleri aracılığı ile televizyon başına getirilmiş, parasal destek ise, eğitim konusunun önem ve ciddiyetine inanan çeşitli kamu ve özel kurumlara yapılan yardım çağrıları ile gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Telescuola'nın uygulanmasına karar verilmesinden sonraki ilk üç yıl içerisinde 2.000 izleme merkezi oluşturuldu. Bu merkezlerin pek çoğu yapılan yardım çağrılarına katılan Belediyelerce, din görevlilerince ve ilkokul müdürlüklerince kuruldu ve yönetildi. Bir kısım izleme merkezleri ise, çocuğunun eğitim - öğrenim harcamalarına katkıda bulunmak üzere, öğrenci velilerince kuruldu. İzleme merkezlerinin sayıca büyük olması, kuşkusuz yalnızca izleyicilerin iyi örgütlenmesinden değil, projenin önemini ve ciddiliğini belirleyen ilgili yayınlarla (ders notları ve, alıştırma ve basılması gibi), çeşitli —Roma'ya gezi gibi— ödüllerin konulmasının ve yardımcı, rehber öğretmenlerin başarılı çalışmalarının da etkisiyle olmuştur.

Projenin gerçekleşmesi İtalya Eğitim Bakanlığınca desteklendi. 1961 yılında Eğitim Bakanlığı ile R.A.I. arasında, yapılacak düşük düzeyli orta öğrenim için, eğitimde bütünlüğü sağlamak üzere bir anlaşma yapıldı. Buna göre, yapılacak okul eğitim önce ilk yılı resmi orta okul öğreniminin ilk yılını, son iki yılki televizyonla eğitimi ise orta okul öğreniminin son iki yılını kapsayacak nitelikte olacaktı. Kuşkusuz yapılacak eğitim resmi orta okul öğreniminin en alt düzeyinde idi. Yapılan anlaşma uyarınca Eğitim Bakanlığı paralı olarak, izleme merkezlerinde görev alan yardımcılar atadı ve bunları gerekli bilgi ve belgelerle donattı.

1960 yılında başlayan orta öğrenim televizyon yayınlarının kısa sürede gösterdiği başarı, Telescuola'nın ikinci amacı olan yetişkin-

lere okuma yazma öğretme projesinin de uygulanmasına neden oldu. Çünkü, 1960 yılında Eğitim Bakanlığının Yetişkin Eğitimi Bölümü'nün etkili önlemlerine karşın halâ İtalya'da okuma-yazma bilmeyen 2 milyonu aşkın insan bulunmakta idi. Yetişkinlere okuma-yazma öğretmeyi amaçlayan bu projenin adı ise **"Non é mai troppo tardi"** (hiç bir zaman geç değildir) idi. Burada önemli sorun televizyon başına ilgili yetişkin hedef kitleyi çekmek idi. Bunun için daha önce uygulanmasına başlanılan orta okul çocukları için kurulmuş olan izleme merkezlerinden yararlanıldı. Aynı şekilde merkezlerdeki izlemenin başarılı olması için yardımcı rehber öğretmenler görevlendirildi. İzleyici kitlenin parasal güclüğü gözönünde bulundurulduğundan, parasız olarak 20 bin kitap bastırılarak dağıtıldı.

Orta okul düzeyinde yapılan eğitimde oldukça başarılı sonuçlar alınmıştır. Bu başarılar izleyici kitle ile yapılan haberleşmeden anlaşıldığı gibi, 6 aylık ilk kurs sonucu sınava giren öğrencilerin yüzde 80 gibi oldukça yüksek bir oranının başarı göstermesinden de anlaşılmaktadır. Başarı gösteren öğrencilere Eğitim Bakanlığınca başarı belgeleri verilmiştir.

Teleccuola projesinin bu belirtilen iki ana kurs dışında da eğitimsel uygulamaları olmuştur. Bunlar, Üniversite düzeyinde bilimsel bir kurs niteliğinde olan (Alle Soglie della Scienza) ile düşük düzeydeki orta okul öğretmenleri için yeni öğretim yöntemlerini vermeyi, öğretmenlerin bilgilerini tazelemeyi amaçlayan (La Nuova Scuola Media) ve gençlere bir meslek öğretmeyi amaçlayan (Il tuo domani) adlı kurslardır.

Kursların hazırlanması

Telescuola'da uygulaması yapılan orta öğrenim düzeyindeki kursların hazırlanmasında, sonucun başarılı olabilmesi için öğretim psikolojinden yararlanılmıştır. Genellikle eğitimciler ve televizyon yapımcılarının ortaklaşa hazırladıkları bu kurslarda dersler açık, basit ve öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte ve onların aktif olarak katılmalarını sağlayacak biçim ve içerikte hazırlanmıştır. İzleme merkezlerindeki yardımcı öğretmenlerin katkıları ile derslerin izlenmesi düzenli ve ciddi olarak yapılmış, anlaşılmayan konular derslerden sonra yardımcı öğretmenlerce açıklanmıştır. Derslerin hazırlanması 6 kişilik benzer bir öğrenci grubu ile öğretmenin ders anlatması biçiminde düzenlenmiştir. Stüdyodaki bu öğrenci grubu, izleme merkezlerindeki izleyici öğrencilerin uslarında belirmesi olasılıklı olan sorulara benzer sorular sormakta, stüdyodaki öğretmen ise bunları onların anlayacağı düzeyde basit olarak açıklamakta idi. Böylece izleme merkezlerindeki öğrenciler kendilerini stüdyo-

daki öğrencilerle özdeşleştirme olanağını bulmuş olmakta idiler. Ancak, stüdyodaki öğretmenin bu biçimde ders anlatışı kolay olmamış, öğretmenin görüntüsel materyali kullanarak ve sık sık öğrencilerin sorularına yanıt vererek ders anlatması yöntemine zamanla alışılmıştır. Stüdyodaki öğretmenin, öğrenciyi en iyi şekilde nasıl kullanacağını öğrenmesi ile doyurucu sonuca gidilebilmiştir.

Derslerin hazırlanmasında öğretmen-öğrenci insan unsurunun yanında konu ile ilgili önceden hazırlanmış film, çizgi film, fotoğraf, slayt gibi görsel unsurların kullanılması da projenin başarılı olmasının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ancak, yine de neyi, ne zaman ve nasıl kullanacağını bilen öğretmen unsurunun başarılı eğitsel yayında yeri büyüktür.

"Hiç bir zaman geç değildir" adlı yetişkinlere okuma yazma öğretmeyi amaçlayan eğitsel projenin hazırlanması da yine özen isteyen bir eğitsel yayın olmuştur. Çünkü, bu kez televizyon başında, normal eğitime ilgi göstermeyen, şu ya da bu nedenle okul öğreniminden yararlanamayan yetişkin kitleye, televizyon aracının çekiciliğinden yararlanılarak bir şeyler öğretmek, en önemlisi okuma - yazma öğretmek amaç idi. Bu proje sonucunda da başarılı sonuçlar alınmasında, programların hazırlanmasında gösterilen titizlik, özellikle dersleri anlatan stüdyodaki öğretmenlerin insancıl yaklaşımları, anlatımlarındaki basitlik, açıklık ve çizgi film, fotoğraf, film gibi görüntüsel materyalin yanında oyuncuların katıldıkları kısa oyunlarla eğitimin yapılmasının da payı büyüktür.

Yapılan uygulamadan 8 yıl gibi oldukça uzun bir süre geçmesi, seslenilen hedef izleyici gruplarının hızlı değişimi, kalkınma, devletin gerçekleştirdiği reformlar tüm eğitim projesinin yeniden gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Özellikle düşük düzeyli orta okul öğrenimi için devletin getirdiği yeni düzenlemeler, bu amaçlı Telescuola yayınlarının yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Özellikle 11-14 yaş grubu öğrencileri için Devletin açtığı okul sayılarını çoğaltması, bu konuda televizyonun yardımcı olma niteliğini ortaya çıkarmaktadır. Aynı şekilde okuma-yazma bilmeyenlerin oranındaki azalma da, yetişkinlere seslenen bu tür programlarda değişiklik gerektirmekte; örneğin okuma yazma öğretme yanında İtalyan tarihi, coğrafyası ile aritmetik gibi temel bilgilerin verilmesini de gerektirmektedir.

Sonuç olarak belirtmek gerekirse, 1960 larda uygulamasına başlanılan **telescuola** projesi çeşitli alanlarda açtığı kurslarla gerek derslerin hazırlanışı ile gerekse iyi örgütlenme sonucu başarılı bir proje oymuş; kendine has geliştirdiği eğitim yöntemleri ve program türleri ile, televizyonla yapılan başarılı eğitsel yayınlarından biri olmuştur.

“Telekolleg” televizyonla eğitim yanında Avrupa’da ilk kez uygulanan “evde çalışma” ve “grup çalışmaları” yöntemlerinin birlikte yapıldığı projeli bir eğitimidir. Başlangıçta, “Daha yüksek öğretme seçeneekli (alternatif) yol” (Zwieter Bildungsweg) adı ile anılan bu yeni projede, Uluslararası uygulamanın onandığı televizyon ile doğrudan eğitimin deneyimlerinde, görsel eşitsel öğretim yöntemlerinden, araştırma bulgularından, öğrenme psikolojinden yararlanılmıştır.

Projede şu üç unsur yer almıştır:

1. Üç yıllık ders programının televizyonun görüntüsel özelliğinden yararlanılarak, ona has yöntemlerle verilmesi. Bu verilişi de, televizyondan öğrenme psikolojinden yararlanılarak öğrenci istemleri ile dolu olan ruhsal süreç ve kalıpların verilen bilgiyi alabilmesi, en önemlisi sindirebilmesi için gerekli bir sıraya yer ayrılmıştır.

2. “Ev çalışması” yönteminin uygulanması. Bu yöntemle, öğrencinin, televizyondan kendisine verilen eğitsel yayını birlikte izleyeceği ve sonradan üzerinde çalışabileceği yazılı metinlerle donatılması temel alınmıştır. Bu yöntem ise birbirini tamamlayan üç ayrı grup çalışma ile gerçekleşecektir.

(i). **Çalışma Kağıtları:** Yayın öncesi ve sonrasında öğrencinin televizyonda verilenleri önceden hazırlaması ya da televizyon yayınından sonra yeniden gözden geçirmesi, kendi kendini çalıştırması amacıyla hazırlanmıştır.

(ii) **Ders notları:** Bu yazılı metinler ise yayın sonrasında öğrencinin kendi kendini denetlemesi için, televizyonda anlatılanların yardımı ile doldurulabilecek alıştırmalardan oluşmaktadır.

(iii) **Sınav kağıtları:** Televizyonla yapılan eğitimin başarılı olup olmadığının öğretmen tarafından denetlenmesini sağlar.

3. Telekolleg projesinde yer olan üçüncü unsur ise “Çalışma Grupları”nın kurulmasıdır. Amaç, haberleşme yöntemi ile yapılan uzak-eğitim yöntemindeki yalnızlığın ortadan kaldırılması, grup çalışması ile öğrenciler arasında tartışma, bilgi alış verişini sağlamaktır. Bu unsurun projedeki yeri, doğrudan eğitim verme yerine projeye katılan öğrencilerin birbirleri ile ilişkilerini sağlamak akıl ve kültür düzeyi farklı öğrenciler arasında ilişki kurmaktır.

Telekolleg projesi, Batı Alman Cumhuriyeti eyaletlerinden olan **Bavyera** eyaletinde uygulanmıştır. Bunun nedeni daha önce doğrudan okul televizyon eğitimin yapıldığı tek eyalet Bavyera eyaletin-

deki “**Bayerischer Rundfunk**” yayın örgütüdür. Gerçi Batı Almanya'nın çeşitli kesimlerindeki radyo ve televizyon örgütleri eğitsel yayınlar yapmaktadırlar, ancak bunlardan **Bayerischer Rundfunk** düzenli okul yayınlarını geliştirmiştir. Dolayısıyla Bavyera'daki toplum televizyon ile eğitim almaya hazır bir toplum olarak kabul edilmiştir.

Telekolleg uygulamasında çeşitli devlet ve eyalet kuruluşları ile daha önce kurulmuş olan işbirliği daha da sıkılaştırılmış, ancak bu işbirliği hiç bir zaman tarafların özgürlüğünü kayıtlamamıştır.

Telekolleg projesinde yer alan ders konuları, Batı Almanya'da bir çok meslek eğitimi yapan okulların ders programlarına benzerdir. Örneğin “**Berufsaufbauschule**” meslek okulundaki derslerin benzerleri Telekolleg projesinde yer almıştır. Genel olarak Telekolleg projesinde yer alan ders konuları şunlardır: Almanca, ingilizce, tarih, medeniyet ve sosyoloji ile matematik ve fizik gibi fen bilimleridir. 30 ar dakikalık 78 program halinde hazırlanan bu programlarda ayrıca çok yoğun olmamakla birlikte biyoloji, coğrafya gibi konulara da yer verilmiştir. Projenin mesleklerle ilgili bölümünde ise kimi hazırlık, başlangıç, yöneltme niteliğinde de mesleki öğretiler de yer almıştır. Bunlar, teknik ressamlık, ticari muhasebe ve defter tutma, iş yönetimi gıda rejimi ve tarımsal yönetim gibi konulardır.

Projenin Gelişmesi:

Bayerischer Rundfunk üçüncü programına başlaması ile Telekolleg projesinin bir bölümün oluşturan “**Zweiter Bildungsweg**” projesine geniş ölçüde yardım edici bir yayın düzeni içerisine girmiştir. 1963 yılından beri projeye ışık tutacak, geliştirecek bir seri uzmanlık araştırmaları yapılmış, aynı zamanda dışta da dış kurumlarla sıkı işbirliğine girilmiştir. Projenin uygulanmasında sorumlu bir komite, “**Committee Zweiter Bildungsweg**” kuruldu. Bu komiteye televizyon ile eğitim deneyimleri olan uzman kişiler ile genel olarak eğitim alanında deneyimleri bulunan uzman kişiler alındı. Projedeki kurs programları okul programlarından örnekler alınarak hazırlandı. Hazırlanan programlar yayına konmadan önce çeşitli alanlardan gelen 100 kadar uzman kişiye gösterildi ve programlar üzerindeki görüşleri alındı. Alınan izlenimler, yapılan eleştiriler daha sonra hazırlanacak programlara uygulandı. İlk kez hazırlanan programlar Almanca, İngilizce, fizik ve matematik idi. Programlarla birlikte, projenin ikinci unsuru olan yazılı ders ve alıştırmaya metinleri hazırlandı. Tüm bu çalışmalardan sonra, 140 kişilik bir öğrenci grubu alınarak 14 gün süre ile hazırlanan yayınlar deneme niteliğinde bu

öğrencilere gösterildi. Bu öğrencilerin yayın başındaki ve sonundaki bilgi ve davranışları testlerle saptandı ve sonuçlar 5 kişiden oluşan uzman profesörlere incelettirildi. Ve alınan sonuçlar eğitsel yayınlarda yeniden gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapıldı.

Projenin ders programları üzerindeki bu titiz çalışmaları yapılırken, diğer yandan devlet organları ile ilişkiler sürdürülerek, kurslardan geçen öğrencilerin devlet diploma ya da belgeleri alma hakkı sağlandı. Böylece Telekolleg öğrencilerinin benzer düzeyde eğitim yapan resmi devlet okulları ile ilişkileri kurulmuş oluyordu.

Projenin başarılı olması tüm olarak ilgili kurumların sıkı işbirliği sonucudur. Ancak bu başarı yanında zaman zaman ortaya çıkan sorunlar da yok değildir. Özellikle en büyük sorun, uzun bir öğrenim süresi gerektiren tarih, coğrafya vb. gibi derslerin çok kısa sürede verilmesi güçlüğüdür. Ayrıca bir diğer sorun da o zamana değin, televizyon izleyicisinin yalnızca bir televizyon tüketicisi olması idi. Projenin uygulanması ile tüketicilikten vazgeçilmesi gerekiyordu. Bu amaçla ders notlarının ve alıştırmaların öğrenci tarafından izlenmesi, yapılması planlanmıştır.

Projenin başarılı olmasında hazırlanan kurslarda, öğrencinin usunu harekete geçirecek, onu pasif olmaktan çıkarıp aktif tutacak bir yöntemle derslerin hazırlanması da önemli bir unsur olmuştur. Bunun içinde televizyonda görülen ve duyulan ile ilişkiyi geliştirecek, bağlantıyı kuracak ders notları ve alıştırmalar öğrencilere verilmiştir. Ayrıca ev çalışmaları yöntemi ile öğrencinin kendi kendini tanıması, denetlemesi de sağlanmış olmaktadır. Bu projede üzerinde durulan en önemli nokta, televizyonda verilen ile öğrenci de öğrenme ve anlama isteği uyandırmak böylece onun entellektüel gücünün harekete geçirerek yabancısı olmadığı, istediği entellektüel bir iklim yaratmak olmuştur.

Telekolleg projesinde kullanılan eğitim yöntemi, klasik pedagoji yöntemlerinden farklıdır. Ancak, kullanılan yöntemler ve araçlar gerçekte yabancısı olunmayan yöntem ve araçlardır. Telekolleg'un amacı ileri bir eğitim görmek isteyen toplumun bir kesimini çekmek, onlara eğitim olanağı sağlamaktır. 1967 yılı ocak ayında tüm grupları ile başlayan Telekolleg projesinin ilk aydaki öğrenci sayısı, yüzde 80'inin yaş ortalaması 20-33 arası olan, 14.500 dir.

(Devam Edecek)